

שתי משניות ליום משנה שלמה

יו"ל ע"י משנה שלמה

העמותה להנחלת אהבת התורה
ואהבת ישראל (ע"ר)

מס' עמותה: 580553329

משנה שלמה עמותה
להנחלת אהבת התורה
ואהבת ישראל (ע"ר)

טל': 052-5802345 מייל: mishna.shlema@gmail.com
כתובת: עין שמש 23 גני תקווה 58900

פרויקט שתי משניות ליום - לעילוי נשמת
הרה"ק רבי אברהם מתתיהו ב"ר מנחם נחום זצוק"ל כ"ק האדמו"ר מסטפנסט
הרה"ק רבי חיים זאנוויל ב"ר משה זצוק"ל כ"ק אדמו"ר מריבניץ

"תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנאמר: "הליכות עולם לו"
אל תיקרי הליכות אלא הלכות". - רש"י: הלכות - משנה וברייתא, הלכה למשה מסיני.

הלימוד היומי לעילוי נשמת

רַבְּנוּ מֵאִיר בֶּהַג"ר יַעֲקֹב שֵׁיף זצ"ל

הַגָּאון רַבִּי שְׁלֵמָה זְלַמֵּן בֶּהַג"ר חַיִּים יְהוּדָה לֵיב אויערבאך זצ"ל

משנה ח'

רבינו עובדיה מברטנורא

משנודעו העוללות - שניכר מה הוא עוללת ומה הוא אשכול.

העוללות לעניים - שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו.

יתנו שכר גדול להקדש - מה שמשיחין כל שעה בתוך קרקע של הקדש. והלכה כרבי יוסי.

בעריס - כרם שהגפנים שלה מודלות על גבי בלונסות ועצים, לשון אף ערשנו רעננה (ש"ה א).

כל שאינו יכול לפשוט - כלומר לאחר שעבר מעליה, אם במקום שנוכר אינו יכול לפשוט ידו וליטול קרינא ביה לא תשוב לקחתו (דברים כד).

אבל רוגליות - הגפנים העומדים על גבי קרקע שדורכים עליהם ברגל.

משיעבור ממנה - הוי שכחה, דכל גפן וגפן מן הרוגליות חשיבא כאומן בפני עצמו, ואסור לשוב מאומן לאומן.

הַמְקַדֵּשׁ כְּרָמוֹ הַנּוֹתֵן כְּרָמוֹ לְהַקְדֵּשׁ עַד שֶׁלֹּא נוֹדְעוּ בּוֹ הָעוֹלֵלוֹת קוֹדֵם שְׁנִיתָן לְהַבְחִין מֵהֵן עוֹלָלוֹת, וּמֵהֵן אֲשֶׁכּוּלוֹת, הֵינּוּ שֶׁהַעֲנָבִים עַדִּין קִטְנִים אֵין הָעוֹלֵלוֹת לְעֵנִיִּים מִפְּנֵי שֶׁהוּא כֶּרֶם הַשֵּׁיִךְ לְהַקְדֵּשׁ, וְהַקְדֵּשׁ פְּטוּר מִמִּתְנוּת עֵנִיִּים. אֲבָל הַמְקַדֵּשׁ כְּרָמוֹ מִשְׁנוֹדְעוּ בּוֹ הָעוֹלֵלוֹת הֵינּוּ שֶׁכֶּבֶר נִיתֵן לְהַבְחִין מֵהֵן עוֹלָלוֹת וּמֵהוּ אֲשֶׁכּוּל הָעוֹלֵלוֹת הַחֹלְכִים לְעֵנִיִּים לִפֵּי שֶׁאֵין בַּעַל הַכֶּרֶם יִכּוֹל לְהַקְדִּישׁ אֶת הָעוֹלָלוֹת, שֶׁהָרִי הֵם שֵׁיכּוֹת לְעֵנִיִּים וְאִינֵם שֵׁיכּוֹת לוֹ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: יִתְּנוּ שְׂכָר גְּדוֹלִין לְהַקְדֵּשׁ כְּלוֹמֵר לְדַעַת רַבִּי יוֹסִי הַעֲנִיִּים צְרִיכִים לְתֵת לְגִזְבֵּר הַהַקְדֵּשׁ אֶת דְּמֵי הַשֶּׁבַח שֶׁהַשְּׁבִיחוּ הָעוֹלָלוֹת בְּזִמְנָן שֶׁהָיוּ בִּידֵי הַהַקְדֵּשׁ (שֶׁכֵּן הַעֲנִיִּים נִהְנִים מִכֶּךָ שֶׁהַעֲנָבִים נִשְׂאָרִים עַל הָעֵץ לְעוֹד זִמְנָן וּבִכְךָ הֵם גְּדֹלִים וּמִשְׁבִּיחִים), וְתֵנָּה קִמָּא סוֹבֵר שֶׁאֵין צְרִיכִים לְתֵת שְׂכָר גְּדוֹלִים, לִפֵּי שֶׁכֶּבֶר נִתְחַיֵּב הַכֶּרֶם בְּעוֹלָלוֹת קוֹדֵם שֶׁהוֹקְדֵשׁ. הַלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי. שׁוֹאֵלֶת הַמִּשְׁנָה אֵיזוֹ הִיא שְׂכָחָה בְּעָרִיס יְעָרִיס הֵינּוּ שׁוֹרֵת גַּפְנִים הַמוֹדְלוֹת עַל גְּבֵי עֲמוּדִים וְכוּצ"ב, וְהַעֲנָפִים יוֹצְרִים מַעִין סוֹכָה, יְעָרִיס מִלְשׁוֹן יֶאֱפָ עֲרֵשׁוֹ רַעֲנָנָה (שִׁיר הַשִּׁירִים א), וְשׁוֹאֵלֶת הַמִּשְׁנָה אִם נִשְׁכַּח אֲשֶׁכּוּל בְּאֶחָד מִגַּפְנֵי הָעָרִיס, מֵתִי יֵשׁ לוֹ דִּין 'שְׂכָחָה'?, עוֹנֶה הַמִּשְׁנָה: כָּל שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְפָשׁוּט אֶת יָדוֹ וְלִטְלֶה כְּלוֹמֵר אִם לְאַחַר שֶׁעָבַר מִן הַגֶּפֶן נִזְכַּר בְּמִקּוֹם שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְפָשׁוּט אֶת יָדוֹ וְלִיטוֹל מִשֶּׁם אֶת הַשְּׂכָחָה, הָרִי זֶה שְׂכָחָה, וְקוֹרְאִים בּוֹ 'לֹא תִשׁוּב לְקַחְתּוֹ', אֲבָל אִם יָכוֹל לִיטְלֶה מִשֶּׁם, אַע"פ שֶׁכֶּבֶר עָבַר מִן הַגֶּפֶן שְׂבַח הַשְּׂכָחָה, אֵין זֶה שְׂכָחָה. בִּירוּשָׁלַיִם נֶאֱמַר הַטַּעַם לִפֵּי 'שִׁדְרָכוּ לְבַחוּךְ', כְּלוֹמֵר לִפֵּי שִׁדְרָכוּ שֶׁל בַּעַל הָעָרִיס לְחִזּוֹר וּלְבַדּוֹק אֶת כּוֹלוֹ אִם לֹא שָׁכַח דְּבַר, וּבְרַגְלִיּוֹת שׁוֹאֵלֶת הַמִּשְׁנָה וּמֵה נִחְשָׁב שְׂכָחָה בְּרוּגְלִיּוֹת, הֵינּוּ בְּגַפְנִים שֶׁמִּשְׁטִיחִים אוֹתָם עַל הַקְּרָקַע (וְלֹא מִדְּלִים אוֹתָם עַל עֲמוּדִים), לְרַגְלֵי בְּנֵי הָאָדָם?, עוֹנֶה הַמִּשְׁנָה: מִשִּׁיעֲבוֹר הַיְמִנָה לְאַחַר שֶׁעָבַר מִן הַגֶּפֶן חָל עֲלֶיהָ דִּין שְׂכָחָה, לִפֵּי שֶׁכֵּל גֶּפֶן נִחְשָׁבֶת כְּשׁוֹרָה בְּפָנֵי עֲצָמָה, וּמִשְׁעֵבֶר מִמֶּנָּה אַע"פ שִׁיכּוֹל לְפָשׁוּט יָדוֹ וְלִיטְלֶה, הָרִי זֶה שְׂכָחָה, וְאֵינוֹ קוֹרְאִים בּוֹ 'לֹא תִשׁוּב לְקַחְתּוֹ'.

לעילוי נשמת

מורי ורבי הרה"ק יצחק יגן ב"ר יעקב ורחל זצוק"ל
מור"ר אבי דוד שלום ב"ר שלמה דב וברכה שיפמן ע"ה
הרבנית פעריל דבורה ע"ה בת הרב ישראל צבי יאיר
מרת חיה רויזא בת מוה"ר נטע צבי שלזינגר ע"ה

לקבלת המשנה היומית למייל או לוצאפ ולהנצחות

ניתן לשלוח מייל לכתובת: mishna.shlema@gmail.com

או לשלוח הודעה לנייד: 052-5802345 או: 053-4287288

פרק ח'

כתב הרמב"ם "נאמר במתנות עניים: "לעני ולגר תעזוב אותם" - כל זמן שהעניים תובעין אותן (מותר רק לעניים ללוקטם), פסקו העניים לבקש ולחזר עליהם, הרי הנשאר מהן מותר לכל אדם" (הלכות מתנות עניים א, י). הטעם מובא בגמרא בבא מציעא (כא, ב) משום שהעניים התייאשו ממה שנשאר, ולכן דינו כהפקר ומותר אפילו לעשירים ללקטם. משנתנו עוסקת בסוגים שונים של מתנות עניים ממתי מותר לכל אדם ללקטם.

משנה א'

רבינו עובדיה מברטנורא

מאימתי הנמושות - אית דמפרשי זקנים ההולכים על משענתם. ואית דמפרשי לקוטי בתר לקוטי. שמאחר שילכו בשדה לוקטים אחר לוקטים, או הזקנים הללו שנאחרים ללכת ללקט אחר הכל, כבר נתיאשו העניים מאותה שדה, וכל הנמצא בה אחר כך הוא הפקר לכל, בין לעניים בין לעשירים.

רביעה שניה - המטר נקרא רביעה, מפני שהוא רובע את הארץ ומולידה ומצמיחה, כזכר הרובע את הנקבה והיא מתעברת ממנו. לשון "בהמתוך לא תרביע" (ויקרא יט) - פירוש אחר "רביעה" - על שם שהמטר משכיב העפר ומרביצו, תרגום רובץ - רביע. וזמן רביעה שניה בשנה בינונית הוא בכ"ג במרחשון.

שאינן מוסקין - מסיקה בזיתים כמו קוצר בתבואה, בוצר בענבים, אורה בתאנים, גודר בתמרים, כך מוסק בזיתים.

ולא ידא מביא בארבעה איסרות - דהיינו שני פונדיונים, שהפונדיון שני איסרין, ותנן אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מכבר בפונדיון, דהיינו מזון שתי סעודות, וכיון שאינו מביא זיתים שיהא ארבעה איסרות, דהיינו מזון שתי סעודות לו ושתי סעודות לאשתו, אף הוא אינו יוצא ללקוט. ואין הלכה כרבי יהודה.

מאימתי כל אדם מתרין בלקט והוא הדין גם לגבי שכחה ופאה, כלומר שואלת המשנה ממתי מותר לכל אדם (ולא רק לעניים) ללקט את הלקט שכחה ופאה שנשאר בשדה? עונה המשנה: **משילכו הנמושות** לאחר שכבר הלכו הנמושות, היינו העניים הזקנים והחלשים ההולכים על משענתם בנחת ומלקטים כל שיבולת ושיבולת, ונקראים 'נמושות' על שם שממשמשים והולכים, וכיוון שהנמושות הללו שהם אחרוני המלקטים, הלכו מהשדה, מה שנשאר אחריהם בשדה הוא הפקר לכל אדם, לפי שכבר נתיאשו העניים משדה זו שהיות ואותם זקנים הולכים לאט ובנחת הם אוספים את רוב התבואה שנשארה בשדה, ולכן אחריהם אין לעניים כבר טעם ללכת לחפש שם תבואה. שואלת המשנה **בפריט ובעוללות** ממתי מותר לכל אדם ללקטם? עונה המשנה: **משילכו העניים בפריט ויבאו** כלומר לאחר שלקטו העניים פעם ראשונה והלכו, ולאחר מכן חזרו ובאו לכרם ללקט פעם שניה, ומאחר שהלכו העניים פעמיים לכרם הרי הם מסיחים דעתם ממה שנשאר, ודינו כהפקר. ועוד שואלת המשנה **ובזיתים** ממתי מותר לכל אדם ללקט את מתנות העניים בזיתים? עונה המשנה: **משתרד רביעה שנייה** היינו משירד הגשם של העונה השנייה (הבינונית)***, ובאה משנתנו ללמד שלאחר שירד היורה השני בעונת הרביעה הבינונית, אין העניים באים עוד ללקט את שיירי מתנות העניים שבזיתים, ולכן כל מה שנשאר הרי הוא הפקר ומותר לכל אדם ללקטו***. **אמר רבי יהודה. והלא יש בעלי מטעי זיתים שאינם מוסקין את זיתיהם, אלא לאחר רביעה שנייה** ונמצא שדווקא בעונה זו באים העניים ללקט את מתנותיהם? **אלא לדעת רבי יהודה ממתי מותר לכל אדם ללקט את מתנות העניים פדי שיהא העני יוצא** ללקט מתנות עניים של זיתים, **ולא ידא מביא בארבעה איסרות** האיסר הוא אחד מעשרים וארבעה בדינר, שהוא חצי פונדיון, מכאן שארבע איסרות הם שני פונדיונים, שבהם אפשר יהיה לעני לקנות בהם מזון ארבע סעודות, שתיים לו ושתיים לאשתו, וסובר רבי יהודה, שאם אין לעני סיכויים שיביא לביתו זיתים ממתנות עניים בארבעה איסרות, כלומר בשיעור מזון של ארבע סעודות הוא אינו יוצא ללקט, ולכן מה שנשאר הוא הפקר, ומותר לכל אדם ללקטו. ואין הכה כרבי יהודה.

* עיין בתוספות יום טוב שמפרש שהשאלה מתייחסת רק לגבי לקט בדווקא, ולא לגבי שכחה ופאה.

** גשמי היורה מתחלקים לשלוש עונות גשמים, שכל אחת מהן קרויה 'רביעה' (מלשון שהגשמים רובצים על הקרקע ומפריים אותה), ואלו הן העונות: א. רביעה בכירה. ב. רביעה בינונית (השנייה). ג. רביעה אפילה (המאוחרת). וכך נכתב בגמרא תענית (ו, א): איזו היא רביעה ראשונה הבכירה? (מתי הוא הזמן שבה יורד היורה הראשון?) (עונה הגמרא) בשלשה במרחשון, בינונית (וזמן ירידת היורה השני) בשבעה בו, אפילה בשבעה עשר בו, דברי רבי מאיר, רבי יהודה אומר: בשבעה (במר חשוון), ובי"ז, ובעשרים ושלשה (כג מרחשוון), רבי יוסי אומר ב"ז (במרחשוון) ובעשרים ושלשה, ובראש חודש כסליו זמן היורה האחרון (האפילה).

*** בירושלמי מובא שבפרט ובעוללות ובזיתים לא נאמר 'משילכו הנמושות' לפי שפרט ועוללות חביבים על הנמושות ולכן מזדרזים הם לבוא ללקטם מוקדם מאד (מבעוד מועד), ואילו את הזיתים הם אינם הולכים ללקט כלל, לפי שזמן ליקוט הזיתים הוא בזמן שהימים קרים.

[להצטרפות לקבוצת 2 משניות ליום לחץ](#)

[אתר ללימוד משניות ואמירת תהילים לפי שם הנפטר/ת \(קריאה/שמיעה\)](#)